

TA'LIM SOHASIDA TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI NATIJALARI

Ashurova Sitora Erkinovna

Qarshi muhandislik iqtisodiyot
instituti o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10065919>

Zamonaviy ta'lim texnologiyalari tez suratda rivojlanishi bilan birga uzluksiz ta'lim sohasi doimiy ravishda yangilanib turadi va ta'lim sohasidagi nazariyalar, jarayonlar, yo'nalishlar, metodlar, boshqaruvlarda ulkan rivojlanishga olib keladi. Uzluksiz ta'lim sohasida zamonaviy ta'lim texnologiyalar rivojlanishi va uni tatbiq etish o'rtasida yaqin o'xshashlik mavjud.

Professor Nan Guonang keltirib o'tganidek zamonaviy texnologiyalar bu nazariya va nazariyalarni amalda muvaffaqiyatli foydalanish, shu bilan birga samarali o'qitishga erishish uchun ta'lim jarayoni va ta'lim manbalarining dizayn, rivojlantirish, foydalanish, baholash va boshqaruv sohalarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishni amalda qo'llashdir. Hozirda zamonaviy ta'lim texnologiyasi o'z ichiga elektron video va audio texnologiyalarni sun'iy yo'ldosh, radio va televizor texnologiyalarni, komyuter multemidea texnologiyalarni, internet va aloqa texnologiyalar va boshqalarini o'z ichiga oladi. Shu bilan birga bu texnologiyalarni jarayonga keng tatbiq qilish uzluksiz ta'limning g'oyasi, yo'nalishi, metodi, jarayonlar va boshqaruvlarga ta'sir ko'rsatishi isbotlanib kelinyapdi.

Birinchidan, zamonaviy o'qitish texnologiyalar ta'lim kansepsiyasini haqiqiy bo'lishiga yo'l ochadi. Radio va televizor universiteti, masofaviy ta'lim, internet mashg'ulotlari va boshqa ochiq ta'lim turlari orqali katta miqdordagi ilmga chanqoq o'rganuvchilar osongina ilm olish imkoniyatlariga ega bo'ladi.

Ikkinchidan, zamonaviy ta'lim texnologiyalari o'tmishdagidek o'qituvchi va talaba o'rtasidagi munosabat bilan cheklanib qoolmasdan o'qituvchilar va talabalar, talabalar va o'qitish manbalari, talabalar va talabalar o'rtasida munosabatni ham yo'lga qo'yadi. Ta'lim elementining o'zgarishi mustaqil ta'lim olishni rivojlanishida ijobiy natija beruvchi ijobiy faktor hisoblanadi.

Uchinchidan, zamonaviy o'qitish texnologiyalari uzluksiz ta'limni qo'shimcha manba sifatida kengaytiradi. Davomli o'rganish, turli joylarda va har qanday vaqtda o'rganish samarali ta'lim olishni muvaffaqiyatli belgisi hisoblanadi.

To'rtinchidan, zamonaviy ta'lim texnologiyalari qat'iyat bilan o'qitishning samarasini va ta'sirini yaxshilaydi. Bu ta'lim texnologiyalarga bo'lgan yuqori murojat ishtirokchilar sonini tezda oshiradi va O'zbekiston ta'lim sistemasini yanada yuksalishga ko'maklashadi.

Zamonaviy jamiyatda uzluksiz ta'lim olish borasida o'ziga xos talablar mavjud. Ishchilar uchun o'zlari ishlash joylarini tark etmasdan o'rganuvchi ta'lim kerak, shuningdek texnik ishchilar guruhining ishlash vaqtlari belgilangan bo'lib o'qish uchun esa ma'lum bir vaqt kerak bo'ladi. Zamonaviy texnologiyalar ularni ishlarini tark etmasdan o'qish imkoniyatini beradi. Shu sababdan ham turli xil sharoitlardan kelib chiqib uzluksiz ta'lim yo'nalishlariga har xil ehtiyojlar mavjud.

Zamonaviy ta'lim texnologiyalarining yagona o'qitish metodi turli xil o'qitish metodlariga o'zgaradi. Masofaviy ta'lim ish joylarini tark etmasdan o'rganish imkoniyatini beradi. Xotirasidagi turli xil o'qitish kurs kitoblari bir qo'ldan ikkinchi qo'lga o'tadi va o'rganuvchilarning o'rganish ehtiyojlarini topishga ko'maklashadi.

Talabalarni innovatsiyasini va o'rganish ta'sirini yaxshilash uchun turli xil o'qitish metodlari talabalarni o'rganish jarayoniga jalb qilish uchun yo'l boshlovchi sifatida va ilm olishga undash maqsadida yaratilishi kerak.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida an'anaviy ma'ruza uslubi va doskalarda tushuntirish usullari mustaqil izlanib o'rganish metodlariga almashtiriladi. Zamonaviy ta'lim uslublari uzluksiz ta'limning liberallashtirishiga yordam beradi.

Uzluksiz ta'lim jarayonida mashg'ulot ishtirokchilari zamonaviy kursni faollik bilan o'rganishadi. "Mobil o'rganish" tushunchasi uzluksiz ta'limni tushunishni chuqurlashtiribgina qolmasdan o'qitish jarayonini an'anaviy sinfxonalarda ta'limning passiv holatidagi zanjirlaridan forix qiladi. Mustaqil o'rganish bilimga tayangan iqtisodiyotning muammolarini erkin hal qilish qobiliyatini o'stiradi.

Bundan tashqari zamonaviy idoralarning tarmoqlari va axborot tizimlari o'qituvchilar va o'quvchilarning kutubxonasini uzluksiz ta'limning o'qitish materiallarini yaxshilaydi. Yuqori tezlikdagi ta'limga integrallashgan zamonaviy menejment kerak. Faqatgina qoidaga aylangan boshqaruv bilan uzluksiz ta'lim yanada ko'proq samarali va yuqori o'sishga erisha oladi.

O'zbekistonning uzluksiz ta'limida oxirgi yillar ichida ko'pgina diqqatga moyil ishlarga erishildi. Zamonaviy texnologiyalarning yordami orqali uzluksiz ta'lim o'qish kansepsiyalari, menejment, o'qitish metodlari, manbalari va boshqa aspektlarni yaxshilaydi.

Zamonaviy ta'lim texnologiyalarning rivijlanishi yo'lida yangi g'oyalar va yangi texnologiyalar uzluksiz ta'lim uchun juda muhimdir. Uzluksiz ta'limning rivojlantirilishini anglash uchun zamonaviy ta'lim texnologiyalar barcha o'rganuvchilarga xizmat qilish yo'lida keng murojat qilinishi kerak. Uzluksiz ta'limdagi o'qitish texnologiyalari va jalb etuvchi yuqori ijtimoiy hamkorligini kuchaytirilishi birinchi sinf uzluksiz ta'lim tarmoqlarini samarali qurilishga yordam beradi.

Internet bilan bog'liq zamonaviy masofaviy ta'lim ta'lim globallashtirish uchun imkoniyat yaratdi. O'zbekistonda ta'limni xalqaro o'qitish standartlariga ega bo'lishi ta'lim samaradorligini bir qadam oldinga rivojlanishi bilan taqqoslanadi. Ushbu yo'lda zamonaviy texnologiyalarning qulayliklaridan foydalanish, chet el ta'lim manbalarini tadbqiq etishi va yo'lga qo'yilishi kerak. Uzluksiz ta'lim boshqaruvida zamonaviy ta'lim texnologiyalardan foydalanish quyidagi samaralarni beradi.

Moslashuvchan va ochiq menejment siyosati turli xildagi ma'lumotlar va o'rganish ehtiyojlariga ega bo'lgan o'rganuvchilar uchun erkin muhit yaratadi. Axborot texnologiyalar boshqaruv metodlari o'qitish sifatini nazorat qilish tizimini qurishda axborot texnologiyalar boshqaruv metodlariga murojat oliy ta'lim tizimini kuchaytirishga yordam beradi va uzluksiz ta'lim sifatini yaxshilaydi.

Uzluksiz ta'lim marketing modeli zamonaviylashtirilish lozim. Shuni aytishimiz kerakki uzluksiz ta'limning ehtiyojlari juda yuqori. tashkilotlarda bu ehtiyojlarni qondirish uchun yetarlicha o'qitish manbalari bo'lmasligi mumkin. Barcha o'qitish manbalarga ega bo'lish va ko'p o'quvchilarga xizmat qilishni yo'lga qo'yish uchun zamonaviy texnologiyalarga murojat qilishimiz kerak. Yangi internet texnologiyalari rivojlantirilishi lozim. Misol uchun, internet orqali saytlardagi jonli mashg'ulot efirlari bir necha ming ishtiroqmandlar uchun foydali bo'ladi.

O'qitish metodik innovatsiya uzluksiz ta'limga katta ta'sir ko'rsatadi. Bu nafaqat o'qitish jarayoniga balki mashg'ulot ishtirokchilarining rivojlanish zehniga ham ta'sir ko'rsatadi.

Talabalar texnologiyalar bilan hamnafas bo'lgan holda zerikarli auditoriyalarda emas balki zamonaviy texnologiyalar bilan bezatilgan sinfxonalarda sohalariga oid ma'ruzalarni videolar orqali jonli aksini ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Resurs innovatsiyasi dizayning, rivojlanish, foydalanish, baholash va o'qitish manbalarini boshqarishni ta'minlab beradi. O'qituvchi o'qitish manbalarining asosi hisoblanadi. Uzluksiz ta'limda 3 turdagi o'qituvchilar bor. Tizimli nazariya va o'qitish metodlariga ega universitet o'qituvchisi. Ikkinchi turdagi o'qituvchilar sirasiga esa mashhur olimlar yoki muammolarga noodatiy yechim bera oladigan ijtimoiy sohada boy malakaga ega bo'lgan insonlar. Boshqa turlarga esa mamlakatdagi va chet ellik eksportlar keradi.

Ta'lim sohasiga mukammal kurslar va qiziqarli o'qitish manbalar almashinuvi keng yo'lga qo'yilishi kerak. Zamonaviy axborot texnologiyalar, shuningdek internet va uning tarmoqlari maktablar va tashkilotlarda ta'lim manbalarini hamkorligini yaxshilashga yordam beradi.

Innovatsiyaning mohiyati uzluksiz ta'limning doimiy rivojlanib borishini asosi hisoblanadi. Umuman olganda uzluksiz ta'lim yangi nazariyalar, yangi bilim, yangi texnologiyalar, yangi metodlarga o'z e'tiborini qaratgan. Shu bilan birga talabalarning nafaqat bilim olish balki o'tilgan mavzular yuzasidan o'zining ijodkorligini ham oshirishni yo'lga qo'yadi. Ta'lim texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda katta xizmat qiladi. Unda talabalar o'rganish bilan birga o'zlari ham shu sohaga yangilik kiritib borishadi. Har xil video kanferensiyalarning olib borilishi o'qituvchi va talabalarning bir biriga bog'liqligini yo'qotadi va talaba o'zi mustaqil olib borgan izlanishini talabalar bilan baham ko'rib, barcha talabalar uchun bir ma'ruza vazifasini bajaradi. Xulosa qilib aytishimiz mumkinki O'zbekiston ta'lim tizimi hozirgi kunda yuqori tezlikdagi rivojlanish bosqichida turibdi. Hozirgacha uzluksiz ta'lim rivojlanshida aynan zamonaviy texnologiyalardan foydalanish asosiy ko'makchi vazifasini o'tab kelyapdi. Bunday texnologiyalardan foydalanish ta'lim sohasini kelajakda yanada yuqori cho'qillarga olib keladi.

References:

1. Nan Guonang. 'Zamonavuy texnologiyalarning ta'lim sohasidagi o'rni' 2000.
2. WWW.innovativeeducation.com